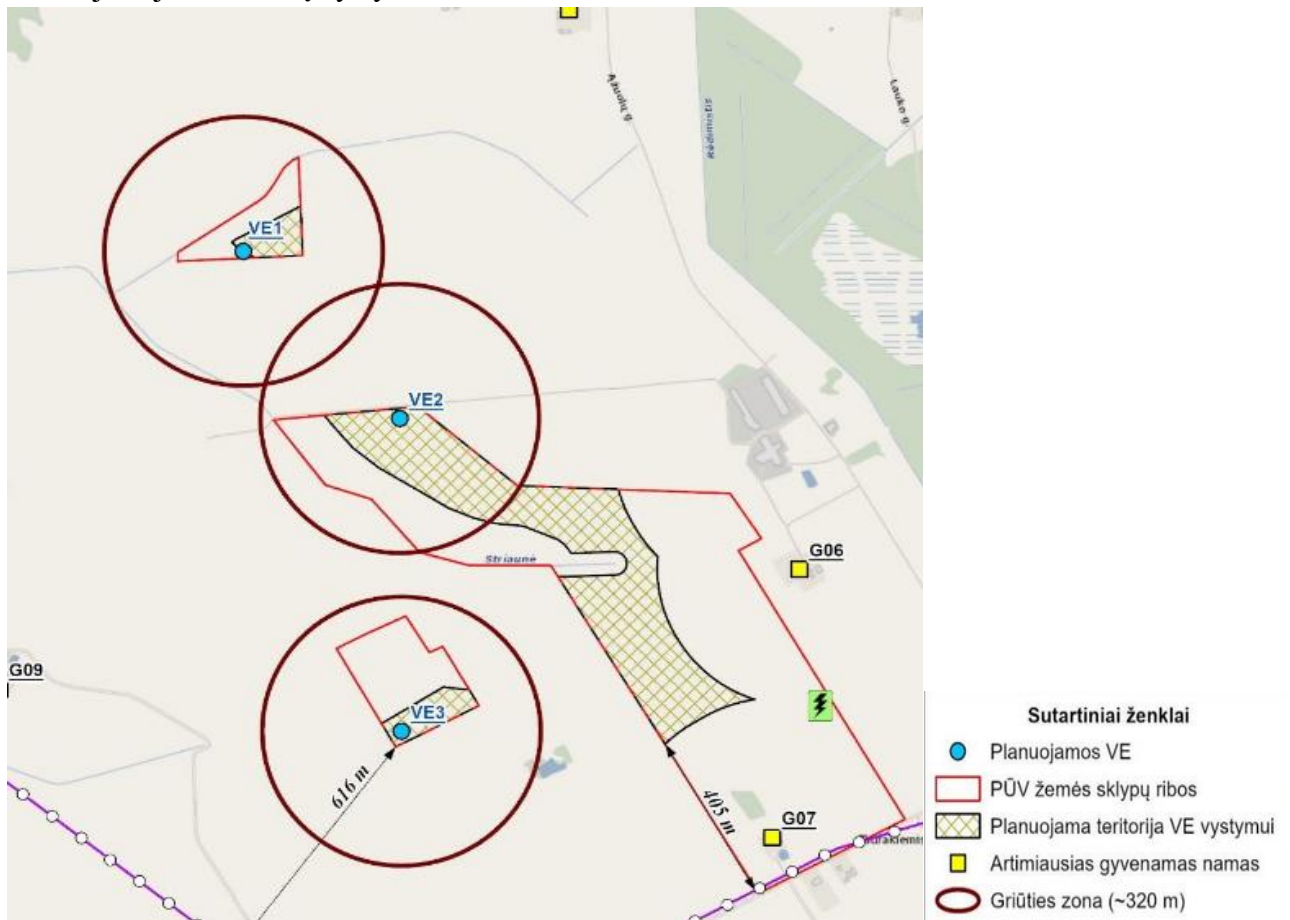

1. Rekomendacija dėl „Dėžės modelio“ principo taikymo

Kai Aplinkos apsaugos agentūrai priėmus sprendimą dėl poveikio aplinkai vertinimo keičiamos vėjo elektrinių vietos, dažnu atveju dėl to reikalinga iš naujo atlikti atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo / poveikio aplinkai vertinimo procedūras. Tam, kad išvengti pakartotinių atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo / poveikio aplinkai vertinimo procedūrų atlikimo, rekomenduojame atrankos dėl PAV ar PAV procesų metu naudoti „dėžės modelio“ principą. Taikant dėžės modelio principą, poveikis vertinamas ne pagal atskirus vėjo elektrinių bokštus su nustatytais koordinatėmis, o pagal pasirinktos teritorijos („dėžės“) ribas. Tai suteikia daugiau lankstumo išdėstant vėjo elektrines ir vėliau pagal poreikį keičiant šį išdėstymą be papildomų procedūrų. Vertinant poveikį aplinkai „dėžutės modelio“ principu, turėtų būti įvertintas „blogiausias scenarijus“ (mažiausi atstumai iki aplinkos elementų ir gyvenamųjų teritorijų bei poveikis jiems).

Pvz.: raudona spalva pažymėtos sklypų ribos, langeliais pažymėta teritorija – planuojama teritorija vėjo elektrinių vystymui.

2. Vėjo elektrinių poveikio paukščiams ir šikšnosparniams vertinimas

Poveikio aplinkai vertinimo metu vėjo elektrinių poveikis paukščiams ir šikšnosparniams vertinamas vadovaujantis Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo

poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), nuostatomis.

Aplinkos apsaugos agentūrai priėmus sprendimą dėl poveikio aplinkai ar atrankos išvadą dėl neprivalomo PAV, biologinės įvairovės (paukščių ir šikšnosparnių) monitoringas vykdomas pagal Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009-09-16 įsakymu Nr. D1-546 „Dėl Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“ bei Aprašo reikalavimus.

Paukščių ir šikšnosparnių tyrimai sausumoje yra vykdomi vienerius metus iki vėjo elektrinių statybos pradžios. Paukščių ir šikšnosparnių bei poveikio mažinimo priemonių efektyvumo monitoringas vykdomas ne mažiau kaip trejus metus nuo vėjo elektrinių eksploatavimo pradžios bei pakartotinai vienus metus sausumoje ne rečiau kaip kas penkerius metus nuo paskutinių stebėjimų.

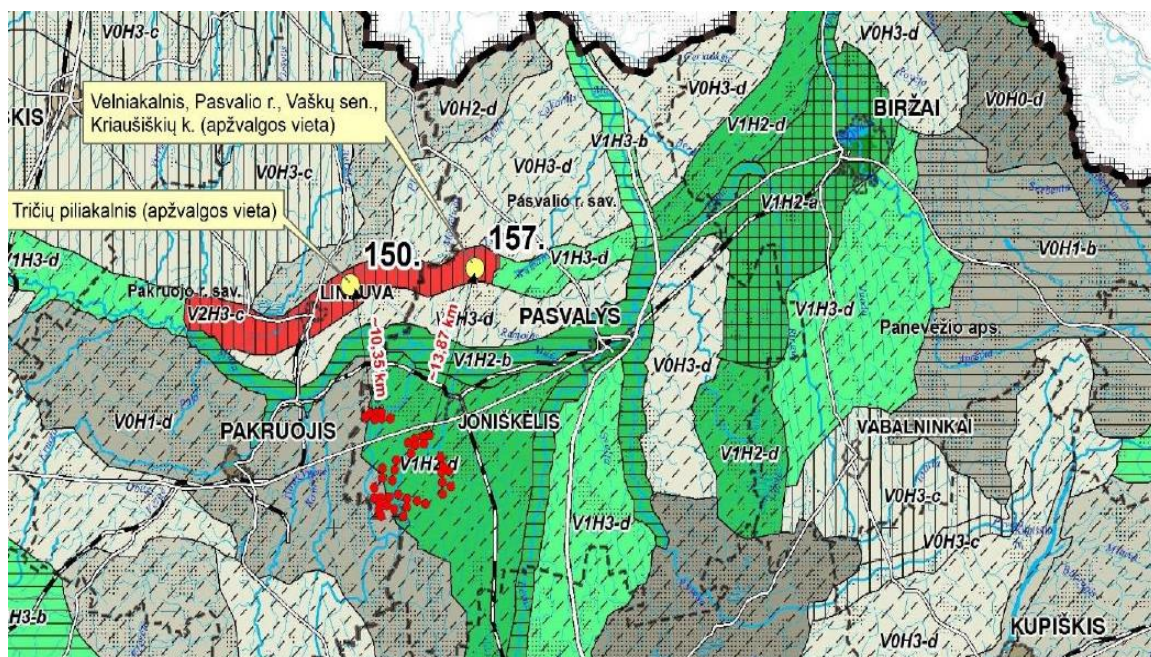
Vadovaujantis Aplinkos apsaugos įstatymo 15 straipsnio 13 dalimi, jeigu pagal aplinkos stebėsenos (monitoringo) rezultatus nustatoma, kad, fiziniam ar juridiniam asmeniui planuojant, vykdam ar užbaigiant ūkinę veiklą, sprendime dėl poveikio aplinkai nustatytų planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo sąlygų ir priemonių reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ir (ar) atkurti tai, kas pažeista, arba atrankos išvadoje nustatytų priemonių reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai išvengti ir (ar) užkirsti jam kelią nepakanka ir viršijami teisės aktuose nustatyti aplinkos apsaugos normatyvai, ir (ar) daromas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai, planuojantis, vykdamas ar užbaigiantis ūkinę veiklą fizinis ar juridinis asmuo privalo taikyti aplinkos ministro nustatyta tvarka su aplinkos ministro įgaliota institucija suderintas priemones reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ir (ar) atkurti tai, kas pažeista, arba užkirsti jam kelią.

Jeigu fizinis ar juridinis asmuo, vykdamas ūkinę veiklą, įvertinęs monitoringo rezultatus numato atsisakyti sprendime dėl poveikio aplinkai numatytų priemonių reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ir (ar) atkurti tai, kas pažeista, arba atrankos išvadoje nustatytų priemonių reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai išvengti ir (ar) užkirsti jam kelią, tokiu atveju, vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 7 dalies nuostatomis, turi būti atlikta atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo.

3. Poveikio kraštovaizdžiui vertinimas

Atliekant poveikio kraštovaizdžiui vertinimą turi būti vadovujamasi Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 49 straipsnio 18 dalies nuostatomis. Vadovaujantis Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 49 straipsnio 18 punkto nuostatomis, PŪV poveikis kraštovaizdžiui laikomas nereikšmingu, jeigu aukštesnės kaip 30 metrų vėjo elektrinės nestatomos vertingiausiuose kraštovaizdžio arealuose ar ne arčiau jų atstumu, kuris apskaičiuojamas prilyginant vieną metrą vėjo elektrinės aukščio (matuojant vėjo elektrinės stiebo aukštį) 10 metrų atstumui iki artimiausio kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taško vertingiausiuose kraštovaizdžio arealuose. Vertingiausiai kraštovaizdžio arealais laikomos Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane apibrėžtos ypač saugomo kraštovaizdžio teritorijos ir ypač raiškūs kraštovaizdžio kompleksai.

Pvz.: Pastacius vėjo elektrinių parką su 170 m aukščio stiebo vėjo elektrinėmis, reglamentuojamo reikšmingo poveikio kraštovaizdžiui atstumas sudarytų 1,70 km (10x170 m). Jeigu 1,70 km atstumu nuo analizuojamų vėjo elektrinių įrengimo vietų nėra ypač saugomo kraštovaizdžio teritorijų ar ypač raiškių kraštovaizdžio kompleksų ir kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų, planuojamos ūkinės veiklos poveikis kraštovaizdžiui laikomas nereikšmingu.

Sutartiniai ženklai

- Planuojamos VE UAB "Vėjas vienas"
- Vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškai pagal Tvarkos apraše pateikiamą sąrašą

4. Teritorijų planavimo dokumentai

Planuojamų statyti vėjo elektrinių vietos turi būti parinktos atsižvelgiant į patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų sprendinius.

Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 49 straipsnio 3 dalis numato, kad neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose, išskyrus teritorijas, kuriose, vadovaujantis galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais, įstatymais, saugomų teritorijų nuostatais atitinkama statyba negalima, gavus žemės sklypo savininko sutikimą, nekeičiant pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir naudojimo būdo, galima statyti vėjo elektrines.

T. y. net ir vėjo elektrines planuojant neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose, reikalinga įsitikinti, ar vadovaujantis galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais, įstatymais, saugomų teritorijų nuostatais atitinkama statyba pasirinktoje vietoje galima.

5. Suminis poveikis

Siekiant įvertinti galimą suminį poveikį aplinkai, įskaitant visuomenės sveikatą, atliekant poveikio aplinkai vertinimą ar atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo, turi būti nagrinėjami:

- 1) visi planuojami funkciškai ir (ar) chronologiškai susiję tos pačios planuojamos ūkinės veiklos objektai;
- 2) kita planuojamos ūkinės veiklos artimoje aplinkoje vykdoma ūkinė veikla;
- 3) kita planuojamos ūkinės veiklos artimoje aplinkoje planuojama ūkinė veikla, dėl kurios priimtas ir yra galiojantis sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, kad veikla atitinka aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės saugos ir civilinės saugos teisės aktų reikalavimus, ar priimta ir yra galiojanti atrankos išvada, kad poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas.

Suminis poveikis suprantamas kaip bendras poveikis, sukeliamas ne tik vieno organizatoriaus planuojama ūkinė veikla, bet ir kitos, šiuo metu jau vykdomos ar ateityje potencialiai numatomos vykdyti ūkinės veiklos.

Kai kuriais atvejais suminis poveikis gali nesusidaryti ir mažiau nei 1 km atstumu, o kai kuriais atvejais reikšmingas suminis poveikis gali siekti ir iki 10 km atstumu. Taigi, ar gali susidaryti suminis poveikis ir kokių atstumu vertinti bendrą vėjo elektrinių parko poveikį turi būti sprendžiama individualiai.

Svarbu nustatyti, kurie komponentai yra jautriausi vykdant planuojamą ūkinę veiklą.

Dažnai poveikiai, kurie laikomi nereikšmingais, kai yra vertinami atskirai, gali tapti reikšmingi, kai vertinama jų sąveika ir susidaręs suminis poveikis.

6. Tarpvalstybinis poveikis

Pagal ESPO konvencijos nuostatas, tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimas atliekamas tada, kai planuojama vykdyti ūkinę veiklą, galinčią daryti „esminį nepalankų tarpvalstybinį poveikį“. Tokios veiklos rūšys išvardytos Konvencijos I priede, kuris apima tokius potencialiai aplinkai pavojingus objektus kaip dideli VE parkai. Atsižvelgiant į tai, nustatant būtinybę atlikti tarpvalstybinio poveikio reikšmingumą negalima apsiriboti vien tik VE skaičiumi ar atstumu iki kaimyninės šalies teritorijos, o turi būti atsižvelgiama į įvairių kriterijų tarpusavio sąveiką kiekvienu atskiru atveju. Visais atvejais tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procesą koordinuoja Aplinkos ministerija.

7. Poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000 teritorijoms reikšmingumo nustatymas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, kai planuojamą ūkinę veiklą numatoma įgyvendinti Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijos artimoje aplinkoje, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius, prieš pradėdamas rengti atrankos informaciją ar jos rengimo metu, vadovaudamasis Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašo 30 punkto nuostatomis turi kreiptis į Valstybinę saugomų teritorijų tarnybą prie Aplinkos ministerijos dėl planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio reikšmingumo šioms teritorijoms nustatymo.

Vadovaujantis PAV įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 7 straipsnio 1 dalimi, jeigu saugomų teritorijų institucija aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad planuojamos ūkinės veiklos, įrašytos į planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą, nurodytą PAV įstatymo 2 priede, įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir šis poveikis gali būti reikšmingas, šiai planuojamai ūkinei veiklai atliekamas poveikio aplinkai vertinimas be atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo.

Kai vėjo elektrinės yra planuojamos Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ paukščių apsaugai svarbios teritorijos artimoje aplinkoje, reikalinga įvertinti, ar vadovaujantis Paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymu Nr. D1-281 „Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“, šiai teritorijai yra nustatyti apsaugos tikslai, paukščių rūšių geros apsaugos būklės kriterijai.

Pagal praktiką, jeigu Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ paukščių apsaugai svarbiai teritorijai apsaugos tikslai nėra nustatyti, planuojamos ūkinės veiklos poveikio biologinei įvairovei

mažinimo priemonės yra parenkamos vadovaujantis Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Detalių vėjo elektrinių reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams kriterijų, reikšmingo neigiamo poveikio paukščiams ir šikšnosparniams prevencijos ir mažinimo priemonių taikymo ir tyrimų reikalavimų aprašo patvirtinimo“, reikalavimais.

Jeigu Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ paukščių apsaugai svarbiai teritorijai yra nustatyti apsaugos tikslai, siekiant išvengti arba sumažinti poveikį saugomoms rūšims, atsižvelgiant į planuojamos ūkinės veiklos vietą, gretimybėse esančias saugomas rūšis ir jų jautrumą vėjo elektrinių poveikiui, parenkant poveikio biologinei įvairovei mažinimo priemones turėtų būti taikomas atsargumo principas ir parenkamos optimaliausios poveikio mažinimo priemonės.

8. Dokumentų nuasmeninimas

Atsižvelgiant į tai, kad kartais Aplinkos apsaugos agentūrai atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo dokumentai pateikiami nenuasmeninti, Aplinkos apsaugos agentūra negali jų viešinti ir nagrinėti ir dėl to išsitęsia dokumentų nagrinėjimo terminas, primename, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, Aplinkos apsaugos agentūrai pateikiamuose atrankos informacijos / poveikio aplinkai vertinimo dokumentuose duomenys, susiję su fiziniiais asmenimis (asmens kodas, vienas arba keli asmeniui būdingi fizinio, fiziologinio, psichologinio, ekonominio, kultūrinio ar socialinio pobūdžio požymiai), t. y. fizinio asmens adresas, el. paštas, žemės ir kito nekilnojamojo turto registrų išrašai, turi būti nuasmeninti.